

Plastic de stad uit

door **Janne Nijman** De auteur is hoogleraar internationaal recht in Amsterdam en Genève.

De ecologische gevolgen van wereldwijde plasticvervuiling zijn levensgroot. Water en lucht zijn vervuild met microplastics, planten en dieren lijden en sterven uit. Ook de gezondheid van de mens wordt aangetast. We kennen allemaal de beelden van de plasticsoep in onze oceanen (circa 150 miljard kilo), de plastic afvalbergen in bijvoorbeeld West-Afrika en het plastic zwerfafval in onze directe leefomgeving. Ruim zestig procent van alle plasticvervuiling is afkomstig uit 's werelds steden. Steden zijn dus deel van het probleem, maar ook van de oplossing.

Sinds eind 2022 onderhandelen de lidstaten van de Verenigde Naties over de sluiting van een verdrag tot bestrijding van de wereldwijde (micro) plasticvervuiling. Eind 2024 moet de tekst worden vastgesteld in Busan, Zuid-Korea. Verdragsonderhandelingen worden van oudsher door staten gevoerd. Zij zullen immers partij zijn bij het verdrag, en verantwoordelijk zijn voor naleving en uitvoering. Deze vorm van internationale rechtsvorming doet echter steeds vaker ouderwets aan.

Onze planeet verstedelijkt – intussen woont ruim 55 procent van de mensheid in steden. Juist in steden hebben veel mondiale problemen de grootste impact. Het is om die reden dat tijdens de COVID-19-pandemie de Wereldgezondheidsorganisatie nadrukkelijk aansluiting zocht bij steden om kennis en informatie te verzamelen en te delen, en om richtlijnen te ontwikkelen. Dat internationale organisaties – steeds vaker – samenwerken met steden en lokale overheden, is niet populair bij staten. Mijns inziens is het wel de toekomst, nu veel problemen juist op

het niveau van de steden moeten worden geadresseerd.

Omdat ook de mondiale vervuiling door plastics een sterke stedelijke dimensie kent, hebben steden een groot belang bij de totstandkoming van een juridisch instrument dat daadwerkelijk kan helpen plasticvervuiling te verminderen. Steden zouden in dat verband ook graag zien dat er bindende afspraken worden gemaakt om de productie van plastics drastisch in te perken.

De sterke lobby van de petrochemische industrie – plastics worden immers van onder andere aardolie gemaakt – heeft grote invloed op de verdragsonderhandelingen, en is met name bepalend voor de posities van de VS, Saoedi-Arabië en Rusland. De industrie produceert ruim 400 miljoen ton plastic per jaar en hoopt dit te hebben verdubbeld tegen 2040. De staten die speciaal de belangen van de industrie vertegenwoordigen, sturen aan op vrijwillige maatregelen en inzameling in plaats van op productiebeperking en geleidelijke uitbanning van bepaalde chemische stoffen. Bedrijfsbelangen gaan hier boven het publieke belang, namelijk het beperken van milieu- en gezondheidsschade.

De stem van steden is te lang buiten de onderhandelingen voor het nieuwe verdrag gehouden, terwijl de strijd tegen plastics in de *steden* moet worden gevoerd en gewonnen. Het is verheugend dat tijdens de laatste onderhandelingsronde in april in Ottawa een coalitie van lokale overheden (ICLEI) kon oproepen tot scherpe maatregelen. Het publieke belang kan niet zonder een zwaarwegende stedelijke stem in de onderhandelingen voor dit verdrag.